

Mkb-kennis blijft gewaarborgd in opleiding AA

Door M. Verbeij

Met de inwerkingtreding van de Wet toezicht accountantsorganisaties op 1 oktober kwam er een einde aan het bestaan van het Examenbureau AA. De Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen (CEA) nam vanaf die datum de zorg voor de eindtermen voor de accountancyopleiding over, net als het toezicht hierop. Accountant Adviseur sprak met Loek Vredevoogd, voorzitter van de CEA, over de uitgangspunten voor dit toezicht.

“Dat het toezicht op accountancyopleidingen in de wet is geregeld geeft wel aan hoe belangrijk het beroep is in de samenleving”, stelt Vredevoogd. “We hebben van Ahold en Enron wel geleerd dat financiële affaires een enorme impact hebben. Duizenden mensen verloren hierdoor veel geld en het vertrouwen in het bedrijfsleven werd flink ondermijnd. Accountancy is dan ook één van die posities in de samenleving waarvan we zeker moeten weten dat het deugt. Je kan het vergelijken met dokters. Je moet er niet aan denken dat er mensen uit een medische opleiding komen die hun vak niet verstaan. En dat is bij accountants ook zo. Afgestudeerden moeten aan de maat zijn. En het is belangrijk dat er toezichthouders zijn, die dat kunnen waarborgen voor de samenleving”.

Toezicht op afstand

Voorheen werden de eindtermen door de examenbureaus van de NOvAA en het NIVRA bepaald. Ook het toezicht daarop werd door de examenbureaus uitgeoefend. Vredevoogd ziet de instelling van de CEA echter niet als een soort van motie van wantrouwen. “Ik denk dat de examenbureaus heel goed werk hebben verricht. Maar in de samenleving zien we wel een algemene tendens om toezichthouders wat meer op afstand te plaatsen en niet door de beroepsbeoefenaren zelf te laten uitoefenen. Zelfbeoordeling is niet langer gewenst. De CEA is een onafhankelijke organisatie die een onafhankelijk oordeel kan geven. Overigens vinden wij het wel heel belangrijk dat de NOvAA en het NIVRA nauw bij de opleiding zijn betrokken en ons helpen ons werk te doen. De beroepsorganisaties hebben in de loop der jaren immers veel expertise, ervaring en kennis opgebouwd.”

Samenstelling CEA

De CEA zal zich voornamelijk gaan bezighouden met de eindtermen voor de accountancyopleidingen, voor zowel de hogescholen als de universiteiten. “De CEA richt zich op de output van de opleidingen, dus welke kennis afgestudeerden aan een accountancyopleiding in het hbo en in het wo moeten hebben. Om dit goed te kunnen beoordelen, bestaat de CEA, naast een neutrale voorzitter uit vooraanstaande AA- en RA-accountants”. Vredevoogd doelt hiermee op de AA's Marcel Koestering en Henk Moesbergen en de RA's Peter Eimers en Philip Wallage. Deze CEA-leden zijn benoemd door de minister van Financiën.

De eindtermen tegen het licht

“Onze eerste opdracht is om de eindtermen voor AA's en RA's tegen het licht te houden, legt Vredevoogd uit. “We worden daarbij ondersteund door de Adviescommissie Eindtermen (ACE) onder voorzitterschap van professor Hans Gortemaker. Deze commissie bestaat verder uit AA's, RA's, mensen uit het onderwijs (hbo en universiteit) en vertegenwoordigers uit de beroepsorganisaties. Als de eindtermen eenmaal zijn bepaald dan worden ze regelmatig

geëvalueerd. Het vak is immers dynamisch. Er zullen zich naar verwachting geen geweldige schokken voordoen -in die zin dat er bepaalde vakken niet meer worden gegeven- maar er kunnen wel degelijk verschuivingen plaatsvinden. Oorzaken daarvoor zijn ontwikkelingen in de samenleving en in de economie. Op dit moment heb ik nog geen idee of en op welke punten er aanpassingen komen. Wat ik wel belangrijk vindt is dat de eindtermen niet te gedetailleerd zijn, anders wordt het zo'n keurslijf.”

Twee sets eindtermen

De vraag doet zich voor of de CEA de accountantsopleidingen wil samentrekken of dat ze juist recht willen doen aan de verschillende karakters van de AA- en RA-opleiding. Oftewel: komt er uiteindelijk één set eindtermen voor AA's en RA's? Vredevoogd reageert ontkennend. “Nee, ik denk dat er uiteindelijk twee sets komen met een gemeenschappelijke kern, namelijk de controletaak. De controletaak is in beginsel voor AA's en RA's hetzelfde. De minister heeft ons gevraagd de beroepsprofielen voor de AA en de RA in acht te nemen. Afgezien van de controletaak zullen er dus verschillen gaan optreden. De AA-Accountant richt zich vooral op het mkb, dat zul je dus in de opleiding terug gaan zien.

Keurslijf

Over de beroepsprofielen wil Vredevoogd graag nog het volgende kwijt. “Het beroepsprofiel is voor ons heel belangrijk, maar we zien het niet als dictaat. De zaken die wij in de eindtermen opnemen, moeten verband hebben met de controletaak. Dus, stel dat de NOvAA in het beroepsprofiel opneemt dat alle AA-Accountants Spaans moeten beheersen, dan nemen wij zoiets in de eindtermen niet over, omdat dat niet in verband te brengen is met de controletaak. Of alle soorten advisering uit het beroepsprofiel van de AA in de eindtermen terugkomen, is dus nog maar de vraag. Kennis van het midden- en kleinbedrijf is voor ons wel een belangrijk punt in het beroepsprofiel van AA-Accountants. Om een mkb-onderneming te controleren, is het nodig dat de AA zich kan inleven in de context van het mkb. Wat speelt er in het mkb? Hoe is het mkb gestructureerd? Dat AA's kennis moeten hebben van die specifieke markt, staat dus buiten kijf.”

Toezicht op de theorieopleiding

Opleidingen in het hbo en op universiteiten worden één keer per zes jaar op hun basiskwaliteiten beoordeeld door de NVAO. Vredevoogd: “Volgend jaar worden de meeste accountantsopleidingen in het hbo weer beoordeeld. Hiervoor sturen VBI's (visterende en beoordelende instanties, *red.*) panels naar de hbo-instellingen. Nederland kent een stuk of vijf van die VBI's. Als CEA willen wij een belangrijke invloed hebben op de samenstelling van de panels. Wij moeten er immers op kunnen vertrouwen dat er –ondanks de verschillen tussen de VBI's- voldoende deskundigheid aanwezig is om een goede beoordeling te kunnen doen. De CEA maakt daartoe lijsten met namen van vooraanstaande AA- en RA-accountants en bedrijfseconomen. Vervolgens kan de VBI samen met de onderwijsinstellingen een keuze maken uit deze lijsten.

Regelmatige beleids gesprekken

De VBI's beoordelen de onderwijsinstellingen één keer per zes jaar. Hun oordeel vormt de input voor de NVAO, die de betreffende opleidingen vervolgens wel of niet goedkeurt. Vredevoogd vindt een bezoek van één keer per zes jaar echter niet voldoende. “Daarom willen wij voortaan regelmatig met de onderwijsinstellingen om tafel om de ontwikkelingen in de opleiding en in het vak te bespreken. Daarmee beogen we niet op te treden als een soort inspectie. We willen juist goede ideeën oppikken en zorgen dat we van elkaar kunnen leren.”

De CEA is van plan deze bezoeken allemaal zelf af te leggen. “Dit is een uitgelezen mogelijkheid om nauw met de onderwijsinstellingen samen te werken. Binnen de RA-opleiding kennen ze al de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA), het overlegplatform van de universitaire accountantsopleidingen. Binnen het hbo is er een overeenkomstige situatie in de vorm van het AC-scholenoverleg. Overigens is dit AC-scholenoverleg ook bezig met de opzet van een eigen kwaliteitszorgsysteem. Die vorm van zelfregulering is natuurlijk prachtig, en wij hopen daarvan te kunnen profiteren.

Naast toezicht door invloed op de panels en de regelmatige beleidsgesprekken met de onderwijsinstellingen, willen we ook –zoals dat nu ook gebeurt- voor bepaalde vakken een centraal, landelijk examen. Daarmee zorgen we ervoor dat iedere student langs dezelfde meetlat wordt gelegd.”

Toezicht op de Praktijkopleiding

Hoe het toezicht op de Praktijkopleiding eruit gaat zien, is op dit moment nog niet helemaal duidelijk. “Daar zijn we nog niet echt mee bezig. We gaan binnenkort met de NOvAA en het NIVRA praten om te bespreken hoe we dat gaan doen. Uiteraard willen we graag gebruikmaken van de expertise die daar is.”

Is accountancy nog wel een aantrekkelijk vak?

Nu het accountantsberoep steeds meer gebonden is aan regels en toezicht, met als meest recente wijziging de Wta en de instelling van de CEA, komt de vraag boven of het accountantsberoep nog wel aantrekkelijk is voor studenten. Vredevoogd laat er geen misverstand over bestaan: “Natuurlijk! Het is een heel aantrekkelijk beroep. Het is één van de beroepen waar enorm veel vraag naar is uit de markt. Accountants zijn bijna niet aan te slepen! Op dit moment is de economie wel weer even booming en natuurlijk zullen er ook weer andere tijden komen. Maar accountants blijven altijd nodig. Misschien nog wel meer in economisch zwaardere tijden. Dus je hebt een uitstekend beroepsperspectief qua werk en inkomen. Ten tweede is het natuurlijk een beroep met enorme variatie. Je komt bij een heleboel verschillende bedrijven binnen en dat lijkt mij heel interessant. Je hebt veel contact met mensen, vooral in het mkb. Kortom, als je een beetje gevoel hebt voor cijfers, houdt van stabiliteit, als je het leuk vindt om contact te hebben met mensen en om verschillende situaties te beoordelen, dan is het een buitengewoon aantrekkelijk beroep!”

Loek Vredevoogd is voorzitter van de Commissie Eindtermen Accountancyopleidingen. Vredevoogd heeft meerdere posities binnen het (accountancy)onderwijs bekleed. Zo is hij ooit directeur geweest van de hbo-instelling waar de eerste hbo-accountancyopleiding is gestart (nu Windesheim in Zwolle). Daarnaast was hij plaatsvervangend directeur-generaal op het Ministerie van Onderwijs, voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Maastricht en bestuursvoorzitter van Universiteit Leiden. Vredevoogd was –tot 2004- de eerste voorzitter van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), die opleidingen in het hbo en in het wetenschappelijk onderwijs beoordeelt en goedkeurt.